

ชื่อเรื่อง	การบริหารจัดการมาตรฐานฟาร์มที่เหมาะสมสำหรับเกษตรกร ของสหกรณ์โคนมแม่อน อำเภอมะเอน จังหวัดเชียงใหม่
ชื่อผู้เขียน	นายสมศักดิ์ รุ่งแก้ว
ชื่อปริญญา	รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารองค์การ ภาครัฐและเอกชน
ประธานกรรมการที่ปรึกษา	อาจารย์ ดร.ธรรมพร ดันตรา

บทคัดย่อ

การศึกษาวิจัยการบริหารจัดการมาตรฐานฟาร์มที่เหมาะสม ของเกษตรกรสมาชิก
สหกรณ์โคนมแม่อน จังหวัดเชียงใหม่ ใช้วิธีการศึกษาข้อมูลทั่วไปของเกษตรกร ข้อมูลฟาร์มโค
นม ศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการจัดการฟาร์มมาตรฐาน ร่วมกับการวิเคราะห์สหสัมพันธ์ของปัจจัย
ต่างๆในเชิงสเกล และศึกษาแนวทางที่เหมาะสมในการบริหารจัดการเพื่อใช้พัฒนาฟาร์มมาตรฐาน
ต่อไป

ผลการศึกษาข้อมูลทั่วไปและการจัดการฟาร์มพบว่า เกษตรกรดำเนินกิจการและ
ใช้แรงงานภายในครอบครัว โดยส่วนใหญ่เป็นฟาร์มขนาดกลางที่มีโค 20-50 ตัว มีรายได้เดือนละ
น้อยกว่า 10,000-20,000 บาทมีที่ดินเป็นของตนเองน้อยกว่า 5 ไร่ และมีประสบการณ์การเลี้ยงโคนม
มาแล้วมากกว่า 10 ปี ข้อมูลฟาร์มโคนมของเกษตรกรแสดงว่า องค์ประกอบฟาร์มส่วนใหญ่อยู่ใน
มาตรฐาน โดยมีค่าเฉลี่ยฟาร์มที่มีองค์ประกอบฟาร์มครบทุกเกณฑ์ 92.4% เกษตรกรมีการจัดการ
ด้านอาหารตามมาตรฐาน ค่าเฉลี่ยฟาร์มที่จัดการด้านอาหารครบทุกเกณฑ์ 83.6% แหล่งน้ำที่ใช้ใน
ฟาร์มเป็นแหล่งน้ำสะอาดและมีปริมาณพอเพียงค่าเฉลี่ยฟาร์มที่องค์ประกอบด้านแหล่งน้ำครบทุก
เกณฑ์ 81.0% การศึกษายังพบว่าเกษตรกรมีการจัดการฟาร์มได้ดี มีค่าเฉลี่ยฟาร์มที่ปฏิบัติครบทุก
เกณฑ์ด้านจัดการฟาร์ม 86.2% แต่มีฟาร์มที่จัดการด้านสุขภาพสัตว์ตามมาตรฐานครบทุกเกณฑ์
เพียง 66.5% โดยเฉพาะไม่มีระบบป้องกันการเข้าออกฟาร์ม ในส่วนการจัดการเรื่องสวัสดิภาพสัตว์
ฟาร์มเกษตรกรเฉลี่ย 89.2% มีการจัดการครบถ้วนทุกเกณฑ์การจัดการด้านสิ่งแวดล้อมพบว่า
ฟาร์มที่จัดการตามมาตรฐานครบทุกเกณฑ์เพียง 69.0% โดยเฉพาะการไม่มีเตาเผาขยะอันตรายหรือ
ติดเชื้อหรือกำจัดกลิ่นในด้านการผลิตน้ำนมมีฟาร์มที่ปฏิบัติครบทุกเกณฑ์เป็นส่วนมากคือ 86.9%
แต่ไม่ค่อยมีการบันทึกปริมาณน้ำนมเป็นรายตัว ในด้านการบันทึกข้อมูล มีฟาร์มที่จัดการตาม
มาตรฐานครบทุกเกณฑ์เพียง 54.9% โดยเฉพาะไม่มีระบบบันทึกน้ำนมของโคนม

ผลการศึกษาปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการจัดการฟาร์มมาตรฐาน โดยใช้ข้อมูลแบบสอบถามซึ่งวัดผลเชิงสเกล และแปลผลเทียบกับเกณฑ์สัมฤทธิ์ผลของปัจจัยนั้นๆพบว่า ปัจจัยที่เกษตรกรมีความพร้อมในปัจจัยสูงมากกว่า 90% ได้แก่ การจ่ายค่าแรงงานรายเดือนเหมาะสม การมีคนผสมเทียมที่มีคุณภาพ การมีที่ดินเป็นของตนเอง การหาแรงงานจากในพื้นที่ และการมีค่าใช้จ่ายอาหารหยาดน้ำ ปัจจัยที่เกษตรกรมีความพร้อมปัจจัยสูง 80-89% ได้แก่ การใช้งบประมาณสร้างฟาร์มค้ำ การใช้จ่ายค่ายารักษาโรคค้ำ การมีแหล่งเงินทุนภายในครอบครัว การใช้จ่ายค่าแรงงานรายวันค้ำ ปัจจัยที่มีความพร้อมปัจจัย 70-79% ได้แก่ การหาพันธุ์โคได้ง่าย และการใช้งบประมาณค่าสาธารณูปโภคค้ำ ปัจจัยที่มีความพร้อมปัจจัย 50-69% ได้แก่ ระดับรายได้ต่อเดือน การมีค่าใช้จ่ายอาหารชั้นค้ำ การได้รับการสนับสนุนจากภาครัฐ และการมีแหล่งอาหารหยาดน้ำที่หาง่าย ในภาพรวมเกษตรกรมีความพร้อมบริหารจัดการฟาร์มมาตรฐานเพียง 68.7% เนื่องจากมีปัจจัยที่ยังไม่มีความพร้อม ได้แก่ ปริมาณน้ำนมที่รีดได้ของฟาร์มค้ำ ซึ่งเป็นปัจจัยสำคัญที่เกี่ยวข้องกับรายได้ที่จะถูกนำมาใช้พัฒนาและปรับปรุงฟาร์ม อย่างไรก็ตามเมื่อใช้เกณฑ์มาตรฐานของกรมปศุสัตว์ที่เกษตรกรต้องปฏิบัติตามถ้วนมากกว่า 90% ของเกณฑ์ทั้งหมดพบว่ามีเกษตรกรเพียง 30.79% ที่ผ่านเกณฑ์ที่เหลื่อมแบ่งเป็นกลุ่มที่มีปัญหามาก (19.2%) ปานกลาง (22.3%) และน้อย (27.7%) ซึ่งทุกกลุ่มต้องการระยะเวลาปรับตัวมากกว่า 4 เดือนเพื่อแก้ปัญหาด้านสุขภาพสัตว์ การป้องกันโรค สิ่งแวดล้อม และต้องการแหล่งทุนเพื่อใช้ในการพัฒนา ซึ่งเกษตรกรต้องปรับปรุงระบบการบันทึกข้อมูลโคนมด้วย ผลการวิเคราะห์สหสัมพันธ์ของเกณฑ์วัดระดับที่เป็นอยู่ของปัจจัยทั้งหมด พบว่าการยอมรับและปฏิบัติตามเกณฑ์มาตรฐานขึ้นอยู่กับปริมาณน้ำนมอย่างมีนัยสำคัญ ($p < 0.05$) ซึ่งปริมาณน้ำนมมีความสัมพันธ์ยิ่ง ($p < 0.001$) กับรายได้ต่อเดือนการใช้แรงงานในครอบครัวและการมีที่ดินเพียงพอในการรวบรวมข้อเสนอแนะ/ปัญหาของเกษตรกรผู้เลี้ยงโคนม โดยการประชุมกลุ่มสามารถแยกเกษตรกรออกเป็นกลุ่มที่มีปัญหามาก ปานกลาง และน้อย พบว่า ทุกกลุ่มมีปัญหา 2 ด้าน คือ ด้านสิ่งแวดล้อม และปัญหาที่เกิดกับตัวสัตว์โดยปัญหาสิ่งแวดล้อมส่วนใหญ่เกิดจากน้ำเสีย และพบว่าการระยะเวลาในการพัฒนาเข้าสู่มาตรฐานฟาร์มมากกว่า 8, 6 และ 4 เดือนตามลำดับ โดยมีปัญหาเงินทุนและแหล่งเงินทุนเป็นเรื่องสำคัญ

ผลการศึกษาแนวทางที่เหมาะสมในการบริหารจัดการมาตรฐานฟาร์ม โดยพิจารณาจากข้อมูลเกษตรกรและข้อมูลฟาร์มโคนม พบว่าเกษตรกรจำเป็นต้องเพิ่มความเข้มข้นการจัดการด้านสุขภาพสัตว์ เพิ่มความเข้มข้นด้านสิ่งแวดล้อมเพิ่มความเข้มข้นด้านการบันทึกข้อมูลและระบบบันทึกข้อมูลโคนมเป็นรายตัวและรายวัน ส่วนเมื่อพิจารณาจากปัจจัยที่เกี่ยวข้องในการจัดการฟาร์มและใช้วิธีวิเคราะห์ทางสถิติ พบว่าการบริหารจัดการที่เหมาะสมควรเน้นการดำเนินการเพื่อเพิ่มปริมาณน้ำนมของฟาร์ม เพื่อกระตุ้นให้เกิดการยอมรับและปฏิบัติตามระบบฟาร์มมาตรฐาน

มากขึ้น โดยบริหารจัดการเพื่อลดค่าใช้จ่ายต่างๆ และใช้งบประมาณและปัจจัยสำคัญอย่างมีประสิทธิภาพที่สุด ในการพิจารณาแนวทางที่เหมาะสมจากข้อเสนอของเกษตรกร และหน่วยงานภาครัฐและสหกรณ์ที่ให้การสนับสนุนพบว่าควรมีการกำหนดแผนในการฝึกอบรม การสนับสนุนทางวิชาการ การกระตุ้นและปลุกฝังจิตสำนึก ตลอดจนจัดหาแหล่งทุนเพื่อใช้ในการพัฒนาฟาร์ม และเน้นหนักในกลุ่มที่มีปัญหาซึ่งไม่ผ่านเกณฑ์ โดยติดตามวัดผลในทุกๆ 4 เดือนเพื่อดูอัตราการเพิ่มขึ้นของฟาร์มโคนมมาตรฐาน

Title	Appropriate Farm Standard Management for Farmers of Mae On Dairy Cattle Cooperative, Mae On District, Chiangmai Province
Author	Mr. Somsok Rungkaew
Degree of	Master of Public Administration in Public and Private Organizational Administration
Advisory Committee Chairperson	Dr. Tumaporn Tuntra

ABSTRACT

This study explored: 1) general data of farmers of Mae On Dairy Cattle Cooperative, Mae On district, Chiangmai Province; 2) factors effecting farm standard management; and 3) an appropriate guideline for farm standard management.

Findings showed that the farmers used household workforce for dairy cattle rearing. Most of them owned a medium dairy cattle farm having 20-50 cows with less than 10,000-20,000 baht of monthly incomes. The farmers had their own land which was less than 5 rai and they had less the 10 years of an experience in dairy cattle rearing. Most farm components were standard and an average mean score was equivalent to 92.4 percent. The farmers managed feed in accordance with standards which an average mean score was equivalent to 83.6 percent. Water sources used on the farm were clean and adequate which an average mean score was equivalent to 81.0 percent. It was found that should manage their farm well which an average mean score was equivalent to 86.2 percent. However, the farm management based on animal health was not good enough which an average mean score was equivalent to 66.5 percent. This was because there was no prevention system on farm entrance/exit. For animal safety management, most of the farmers (89.2%) could manage it well. However, they could not perform well which an average mean score was equivalent to 69.0%. Since there was no toxic garbage furnace and bad smell elimination. Most of the farmers (86.9%) could manage milk production which met standards but they seldom made a record on an amount of the milk per cow. For data record, only 54.9 percent of the farmers did it.

Regarding data obtained from the questionnaires, it was found that the farmers had the readiness in factors for more than 90 percent. This included the following: fair wages,

insemination personnel was competent, having own land, local workforce, and low expenses of roughage. Factors which the farmers were ready at a high level (80-89%) were: a low budget for farm construction; low expenses on medicine; having a capital source within the family; and low daily wages. Factors which the farmers were ready for 70-79 percent were: easy to find dairy cattle breeds and low budget for infrastructure. Factors which the farmers were ready for 50-69 percent were: monthly income; low expenses on roughage; having government support; and easy to find roughage sources. As a whole, the farmers were ready for farm standard management which an average mean score was found at 68.7 percent. One factor is that there was a low amount of milk produced on the farm and this was related to an income which part of it was spent for developing and improving the farm. Based on standard criteria of Department of Livestock Development, however, it was found that only 30.79 percent of the farmers could pass it whereas 19.2, 22.3 and 27.7 percent had a high, moderate and low level of the problem, respectively. All of them needed to adapt themselves for more than 4 months in order to solve problems in animal health, disease prevention, environment, and capital sources.

It was found that adoption and following the standard criteria was dependent on an amount of milk at a significant level ($p < 0.05$). Besides, there was a relationship ($p < 0.01$) between an amount of milk and monthly income, household workforce, and adequate size of farmland. All groups of the farmers had two problems: environment (mostly wastewater) and animal itself. They needed to take time for developing their farm to meet the standards for more than 8, 6 and 4 month (the farmers having a high, moderate, and low problem, respectively). This was because they mainly had problems in capital and capital source.

Regarding an appropriate guideline for farm standard management, it was found that the farmers needed to increase in the intensiveness the management in animal health, environment, data record, and daily/cow individual record. Findings showed that appropriate management of the farmer should focus on increase in an amount of milk produced on the farm. All expenses should be reduced and budgets/important factor must be utilized wisely. For suggestions of the farmers, concerned public agencies and the cooperative should do the following for them: preparing training plans, academic support, instilling consciousness, finding capital sources for farm development. Besides, monitoring should be conducted every 4 months.